

Mark- och miljödomstolen

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över EU-kommissionens förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial – European Critical Raw Materials Act

Ert dnr KN2023/02645

Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har lämnats möjlighet att lämna synpunkter på EU-kommissionens förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial – European Critical Raw Materials Act.

Inledningsvis vill domstolen framhålla att konsekvenserna av den föreslagna förordningen, med nuvarande utformning, är svåra att överblicka. Detta med hänvisning till att bestämmelserna inte är förenliga med Sveriges nuvarande struktur för prövning av sådana verksamheter som regleras i förslaget. Det är därför inte uppenbart vilka av de beskrivna åtgärderna som kommer att åvila domstolen eller ens om domstolens verksamhet kommer att beröras av förslaget. För att kunna lämna specificerade och kvalificerade synpunkter hade domstolen varit betjänt av en beskrivning av vilken eller vilka myndigheter som kommer fullgöra de uppgifter i prövningsprocessen som idag åvilar regering, länsstyrelse, miljöprövningsdelegation, mark- och miljödomstol, Bergstaten m.fl. i relation till den myndighet som enligt förslagets artikel 8.1 ska pekas ut nationellt.

Skulle förslaget träda i kraft är det domstolens bedömning att det skulle krävas omfattande anpassningar av vårt nationella regelverk för att harmonisera bestämmelserna.

Nedan följer domstolens kommentarer och synpunkter i samma följd som artiklarna i förslaget.

Artikel 7

Artikel 7.2

Förslaget till förordning anger att verksamheter som bidrar till försörjning av sällsynta mineral per automatik ska anses utgöra ett allt överskuggande allmänintresse i relation till fågel-, vatten- samt art- och habitatdirektivet och att denna bedömning inte, som idag, ska göras i de enskilda prövningarna. Förvisso är försörjningen av de aktuella mineralerna mycket viktig för minskningen av samhällets fossilanvändning, men även hotet mot den biologiska mångfalden och en hållbar vattenförvaltning är tunga allmänintressen. Domstolen anser att en noggrann konsekvensanalys bör ske innan ett så generellt ställningstagande får lagstiftad status.

Artikel 8

Artikel 8.1-8.2

Förutsättningarna för den myndighet som enligt artikel 8.1 ska pekats ut behöver förtydligas. Det framgår t. ex. inte om myndigheten i första hand ska underlätta och främja processen eller om den också ska genomföra själva prövningen. Domstolen kan också konstatera att begreppet ”One stop shop” inte finns upptagen i listan med definitioner i artikel 2.

Utifrån formuleringarna i artikel 8.2 och preambeln punkt 20 förefaller det dock som att den nationella myndigheten även ska vara den beslutande myndigheten. Ur ett rättssäkerhets- och förtroendeperspektiv inger en sådan organisation betänkligheter. En reglering kräver stor tydlighet utifrån vilket respektive uppdrag myndigheter agerar vid olika delar i processen.

Artikel 8.7

Domstolen noterar att den behöriga nationella myndigheten i artikel 8.1 (eller efter delegation enligt artikel 8.3 möjligen myndigheterna) ska ha tillräckligt antal kvalificerad personal och de resurser som krävs för utbildning och fortbildning, för att förordningen ska få genomslag. Det är viktigt att denna resursfråga bevakas och beaktas nationellt, särskilt med hänsyn till kraven på handläggningstider i artikel 10 (se vidare nedan).

Artikel 9

Artikel 9.2

Med hänvisning till den vikt som kommissionen lagt vid de strategiska projekten och som kommer till uttryck i artikel 9.2 kan möjligen övervägas om dessa ska inarbetas i 17 kap. miljöbalken och därmed tillåtlighetsprövas av regeringen.

Artikel 10

Artikel 10.1-10.2

Domstolen poängterar att det varken finns några regler i dagens lagstiftning som säkerställer att de föreslagna handläggningstiderna kommer kunna hållas eller några sanktioner för de fall de överskrids. I praktiken är det många faktorer utöver den enskilda prövningsmyndighetens beredning som påverkar handläggningstiderna, t. ex. brister i ansökningsunderlagen och oenigheter under processerna. En lagstiftad tidsfrist inom vilken prövningen måste vara färdigställd riskerar därför att hänvisa prövningsmyndigheten till ”onödiga” avslag om frågor med avgörande betydelse för tillåtligheten inte hunnit redas ut inom den angivna tiden. De skäl mot tidsgränser som lagts fram i Miljöprövningsutredningen (SOU 2022:33, s. 356 ff och s 93 ff) bör beaktas.

Artikel 10.4

Domstolen noterar att när det inte krävs en specifik miljöbedömning, medför denna punkt ett ”automatiskt godkännande” om den behöriga myndigheten som utsetts enligt artikel 8.1 inte har fattat beslut inom den angivna tiden. Denna konstruktion, som gynnar den sökande om myndigheten inte agerar inom en angiven tidsfrist, finns idag endast för anmälning- och granskningsärenden. För en ändamålsenlig prövning och tillsyn – om konstruktionen antas - behöver det enligt domstolen klargöras vilken rättskraft ”godkännandet” (”considered as approved”) enligt den föreslagna förordningen ska anses ha.

Artikel 10.5

Domstolen noterar inledningsvis att det i artikel 10.5 andra stycket ges en tydlig definition, där datum för erkännande av ansökans giltighet ska anses utgöra början på processen, vilket är klargörande.

Däremot bedömer domstolen att tidsfristen i artikel 10.5 första stycket är synnerligen svår att uppnå. Enligt domstolens erfarenhet kan sökande vanligtvis endast ge in enklare formella kompletteringar på så kort tid. Den föreslagna tidsfristen skulle enligt domstolens bedömning därför medföra ökad risk för avvisning av ansökningar.

Vibeke Sylten

Erik Cardell

Susanne Nordström

Yttrandet har beslutats av chefsrådmannen Vibeke Sylten samt tekniska råden Erik Cardell och Susanne Nordström.